

DE ZIJDEROUTE BRUG TUSSEN OOST EN WEST

8 januari

Reizen: de Zijderoute

Op 8 januari 1324 sterft Marco Polo, de handelaar die in de jaren 1271-1275 langs de Zijderoute naar China trok. Nu zijn ontdekkingsreizen al van veel eerder datum, denk aan de reizen van Feniciërs, Carthagers, Grieken en de Vikingen. Het belang van Marco Polo en zijn reizen is gelegen in de bekendheid, die ze krijgen in onze wereld. Polo heeft uitgebreid verslag gedaan van zijn reizen en zijn boek 'Il Milione' of 'Boek van de miljoen wonderen' werd een bestseller.

Doelgroep

Primair Onderwijs, groep 7, 8

Doelen

De leerlingen kunnen uitleggen van welke betekenis de reis van Marco Polo langs de Zijderoute is geweest voor kennis van landen en volken en voor de handel.

Vakken en kerndoelen

Aardrijkskunde, Domein topografie en kaartbeeld

10 De leerlingen kunnen zich een voorstelling maken van de kaart van de eigen omgeving, Nederland, Europa en de wereld. Zo'n kaart bevat de volgende topografische elementen:

Geschiedenis, Domein historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen

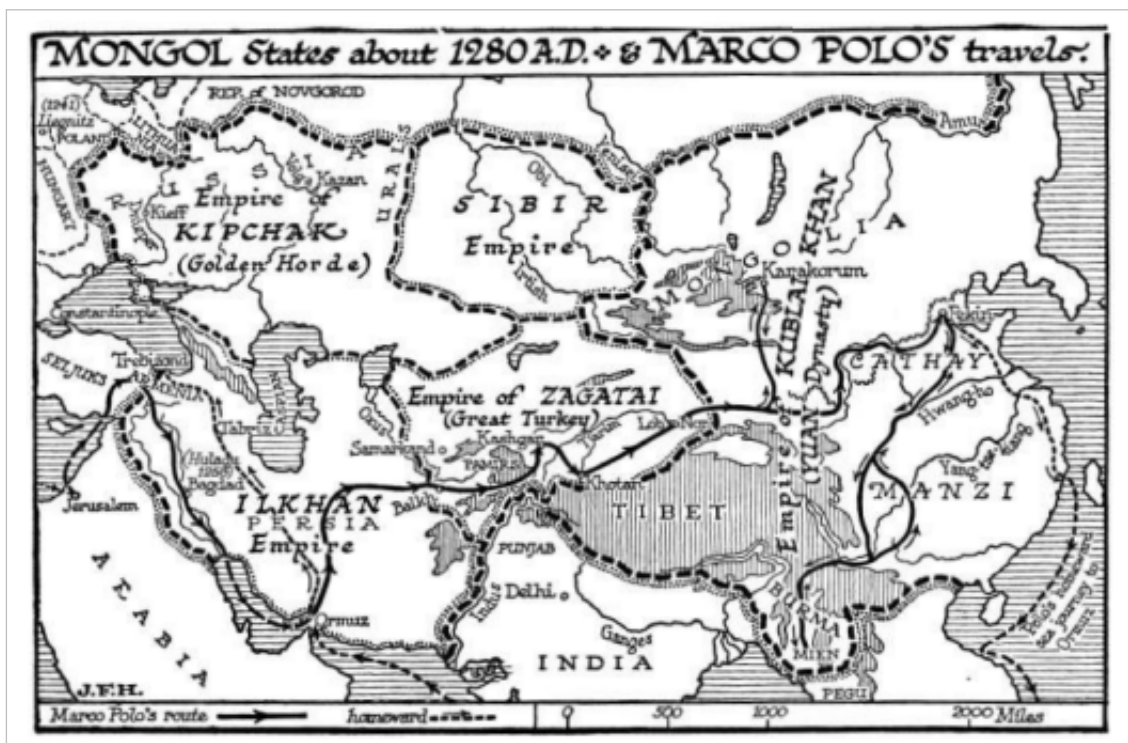
11 Leerlingen kunnen perioden en gebeurtenissen uit hun eigen leven en uit de geschiedenis op een tijdsbalk plaatsen en daarbij aanduidingen van tijd en tijdsindeling hanteren als: dagen, weken, maanden, jaargetijden, jaren, eeuwen, jaartellingen, perioden.

14 Leerlingen kennen in grote lijnen de volgende belangrijke hedendaagse en historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen in de geschiedenis:

- ontwikkelingen in de Europese cultuur vanaf de late Middeleeuwen: ontwikkeling van steden en handel, ontdekkingen op het gebied van wetenschap en techniek, Europese expansie, kolonialisme, reformatie

W

Werkbladen

Marco Polo en zijn tijd

Marco Polo wordt in 1254 geboren, op het eiland Korcula. Een eiland in de Adriatische zee. Zijn echte naam is Marco Pavlovic. Zijn vader Niccolo is een rijke koopman die een handelspost heeft op de Krim en in Constantinopel.

Hij groeit op in Venetië. Dat is niet zo maar een stad, maar de hoofdstad van de Staat Venetië. In die tijd is Venetië een machtig land en de grootste handelsstad van Europa. Het land strekt zich uit tot voorbij Constantinopel aan de Bosporus.

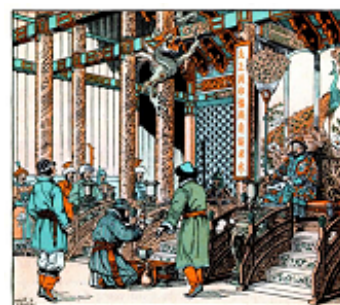

Marco leert Latijn, Frans, Italiaans, handelskennis en theologie. Ook heeft hij grote belangstelling voor vreemde planten en dieren en andere volken en culturen. In 1260 beginnen zijn vader en zijn oom Maffeo aan een nieuwe reis. Op die reis ontmoeten ze een gezant van Kublai Khan, de keizer van China. Kublai Khan heeft gehoord van de reizigers en is nieuwsgierig. Hij geeft de gezant opdracht om de Polo's uit te nodigen om naar het keizerlijk hof in Beijing, de hoofdstad van China te komen. Marco's vader en oom nemen de uitnodiging aan en reizen naar Beijing. Daar komen ze in 1266 aan.

Ze krijgen een warm onthaal van de keizer en ze blijven er een jaar. Als ze weer weggaan, geeft Kublai Khan hen een brief mee voor de paus in Rome. Hierin vraagt hij de paus om 100 wijze mensen naar Beijing te sturen. Die kunnen hem dan alles wat hij wil weten vertellen over het christendom en de cultuur in Europa.

In 1268 keren zijn vader en oom terug in Venetië. En als ze drie jaar later weer op reis gaan naar China, mag Marco mee. Ook krijgen ze een brief mee van de paus voor de Chinese keizer. Ze doen drieëneuhalf jaar over de reis.

Het bevalt Marco prima in China en hij werkt zeventien jaar lang als hoge ambtenaar voor Kublai Khan. In die tijd reist hij het hele land door. In 1292 verlaten ze China en in de winter van 1295 komen ze weer in Venetië aan.

Tijdens de reis en zijn verblijf in China schrijft hij op wat hij allemaal meemaakt en ziet. Hij beschrijft bijvoorbeeld hoe andere volken leven. Zo merkt hij dat mensen in Turkije verdraagzaam zijn tegenover mensen die een andere godsdienst aanhangen.

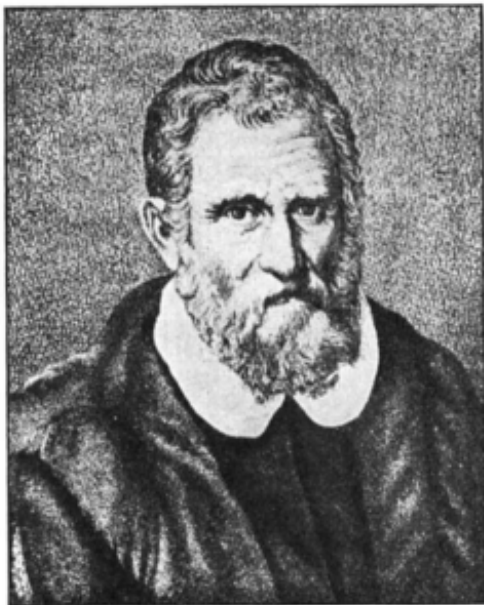
In Venetië zijn mensen dat niet. Wie het daar niet eens is met de kerk, loopt zelfs kans om als ketter op de brandstapel te komen.

In 1298 breekt er oorlog uit tussen de staat Venetië en de buurstaat Genua. De strijd gaat om de macht over Constantinopel, want dat is een belangrijke havenstad. Marco Polo is commandant van een Venetiaans oor-

logsschip. Hij wordt gevangen genomen en in Genua in een gevangenis opgesloten. Daar zit ook de schrijver Rustichello. Marco vertelt hem wat hij langs de Zijderoute en in China heeft meegemaakt. Rustichello schrijft het op in 'Het Boek van de Miljoenen Wonderen'. Het boek wordt een groot succes: het wordt talloze malen wordt overgeschreven. (De boekdrukkunst is dan nog niet bekend in Europa.) Maar de meeste mensen die het lezen, denken dat het een verzameling sprookjes en fabels is en noemen het boek het Boek van de Miljoenen Leugens. Het duurt nog een hele tijd voordat bekend wordt dat Marco Polo's verhalen géén verzinsels zijn.

In 1299 is de oorlog tussen Genua en Venetië eindelijk afgelopen en kan Marco eindelijk terug naar huis. Hij is ruim 46 als

hij trouwt hij met Donata Badoer. Ze krijgen drie kinderen.

Vijfentwintig jaar na zijn laatste thuiskomst (in 1324) sterft hij. Zijn laatste woorden zijn: "En dan te bedenken dat ik de helft nog niet eens heb verteld!" Maar ja, of dat waar is?

Kijk op een kaart van Europa en beantwoord de volgende vragen:

- 1 In welk land ligt het eiland Korcula nu?
 - 2 Hoe wordt Constantinopel tegenwoordig genoemd?
 - 3 Waarom was Constantinopel in 1298 een belangrijke havenstad, denk je? Bedenk daarbij dat het in de tijd van Marco Polo niet gemakkelijk was om wat te weten te komen over andere landen en de mensen die er wonen.
- 4 Kijk eens in het documentatiecentrum of in de bibliotheek en zoek een ander beroemd reisverhaal op. Vertel dat verhaal kort in je eigen woorden. Vergeet er niet bij te zetten wie de hoofdpersonen zijn en wie het boek heeft geschreven.

China en de Zijderoute

Kublai Khan, de keizer van China, is geen Chinees maar een Mongool. In 1264 veroveren de Mongolen China en vier jaar later wordt Kublai Khan er de keizer. Hij en zijn nazaten regeren China tot 1368. Deze periode noemen de Chinezen de Yuan-dynastie. Voordat Kublai Khan keizer van China wordt, is Shangtoe de hoofdstad van

het land. Kublai Khan maakt Beijing tot hoofdstad en gaat er ook wonen. China is een groot land, machtiger, rijker en uitgestrekter dan Venetië.

Het is ook een oeroud land; het bestaat al meer dan 3000 jaar als Marco Polo zijn reis maakt.

Tussen 700 en 1200 na Christus is China ook het modernste land ter wereld geworden. Het heeft al een kompas in 1086. Europa komt daarmee pas 100 jaar later. En eeuwen voordat Gutenberg in Europa zijn eerste boeken drukt, is in China de boekdrukkunst al bekend. In China wordt met bankbiljetten betaald als Marco Polo in Beijing woont. In Europa komen de eerste bankbiljetten in de 18e eeuw in omloop.

Beroemd worden ook de zijde en het Chinese porselein.

De zijde wordt uitgevoerd naar andere landen langs een handelsroute, die naar het Midden-Oosten en Europa loopt. Deze route wordt daarom de Zijderoute genoemd. Als Marco Polo op reis gaat, kennen zijn vader en oom deze route al. Ze zijn eerder in China geweest. Eigenlijk kun je niet spreken van één zijderoute want er zijn een heleboel zijderoutes. Sommige routes lopen door Pakistan, andere door Oezbekistan of Turkmenistan, verder naar het noorden dus. Maar ze beginnen allemaal in China. De meeste routes beginnen in de Chinese stad Xian. In het kaartje hiernaast zijn er enkele getekend.

- 1 Kublai Khan hield precies bij wat er allemaal in zijn rijk gebeurde, hoe groot de oogst was, hoeveel belasting er werd betaald, hoeveel ijzer er werd gewonnen enzovoort. Koeriers uit alle uithoeken van China brachten de berichten naar het paleis in Beijing. Die gingen in een archief waar je die gegevens altijd kon opzoeken. Zoiets dergelijks gebeurt ook nu nog in Nederland. Weet jij welk bureau in Nederland nu precies hetzelfde voor de Nederlandse regering doet als Kublai Khan en zijn koeriers?

- 2 In de tijd van Marco Polo doen handelskaravanen met rij- en lastdieren en koopvaardij schepen er vaak maanden over om hun bestemming te bereiken. De karavaan van Marco Polo legt ongeveer 25 kilometer per dag af. Wie zijde, porselein of iets anders uit China wil hebben, moet daar dus lang op wachten. Hoe gaat het vervoer van handelswaar nu? Zoek op hoe lang handelswaar er nu over doet om uit China naar de winkels hier te komen.

- 3 Ga in een supermarkt of warenhuis op zoek naar drie artikelen die niet in Nederland gemaakt worden. Schrijf op: wat voor artikel het is, in welk land het gemaakt is en hoe het volgens jou naar Nederland is vervoerd (je mag meer dan één soort voertuig noemen). Hoe lang heeft het artikel volgens jou erover gedaan om in de winkel te komen?

Artikel	Gemaakt in	Met wat voor voertuig(en) aangevoerd	Hoe lang onderweg
.....
.....
.....

Jouw eigen reis langs de zijderoute met Marco Polo

Tijdens zijn reis naar China bezocht Marco Polo verschillende plaatsen en maakte hij van alles mee. Jullie gaan een beeldverhaal over zijn reis maken. Werk in groepjes van twee. Elk groepje kiest een andere episode uit de reis en maakt er een tekening bij. De tekeningen zetten jullie dan op een landkaart op de goede plaats.

1. Paus Gregorius X geeft brieven mee aan de Polo's. Die zijn bestemd voor de keizer van China. De Polo's vertrekken eind 1271 per schip.
2. Ze brengen een bezoek aan Korcula, waar een grote haven ligt.
3. Ze bereiken de havenstad Acra in Palestina. Daar hebben ridders die op kruistocht zijn om Palestina op de Arabieren te veroveren een fort gebouwd.
4. In Jeruzalem halen de Polo's olie van het Heilig Graf voor de keizer van China. Het Heilige Graf is de plaats waar Jezus Christus is begraven en herrezen.
5. In Turkije ziet Marco Polo de prachtige tapijten, beroemd in heel de wereld.
6. In Armenië brengt Marco Polo de nacht door aan de voet van de Ararat. Daar is volgens het verhaal van de Zondvloed de Ark van Noach aan de grond gelopen toen het water van de Zondvloed weer ging zakken.
7. In Georgië ziet Marco Polo olie uit de grond spuiten. De Georgiërs gebruiken de olie voor hun lampen en om hun huizen te verwarmen.
8. In Hormuz aan de Perzische Golf zouden de Polo's zich inschepen om hun reis naar China over zee voort te zetten. Maar de schepen die daar klaar liggen, zijn in slechte staat. De Polo's besluiten dan maar over land verder te reizen.

9. In de Perzische stad Kerman ziet Marco hoe vrouwen prachtige doeken van zijde weven. De zijde komt uit China. In Kerman begint de Zijderoute.

10. Marco Polo wordt ziek. Hij verblijft een jaar lang in de bergen van Badakhshan; om te herstellen.

11. De Polo's trekken door de Pamir-hoogvlakte, een woeste streek met bergen zo hoog als je in Europa nergens kunt vinden.

12. In de provincie Pem maakt Marco Polo kennis met de edelsteen jade. Ook merkt hij het volgende op: als een man zijn vrouw verlaat voor een reis die langer dan 20 dagen duurt, mag een andere man bij haar in huis intrekken. De man die op reis is, mag bij een andere vrouw intrekken. In Europa gaat dat anders. Als ridders op oorlogspad gaan en soms nooit meer terugkomen, mogen hun vrouwen niet met een andere man samenwonen.

13. De Polo's trekken door een grote woestijn in China, de Gobi-woestijn. Daar zien ze overdag bomen, gebouwen en steden die er helemaal niet zijn en horen ze vreemde stemmen zingen. Nu weten we dat ze luchtspiegelingen hebben gezien. De vreemde gezangen ontstaan als zandduinen verschuiven waarbij zandkorrels over elkaar schuren.

14. In Oejgoeristan ziet Marco Polo dat de bewoners daar asbest winnen en daar kleding van maken. Als een kledingstuk vuil is, werpen ze dat in een vuur. Het asbest verbrandt niet, maar het vuil wel zodat het kledingstuk letterlijk brandschoon wordt. Hij neemt wat asbest mee om het aan de paus te geven.

15. In 1275 komen de Polo's in Shangtoe aan. Daar ziet Marco een groot park met prachtige tuinen en gebouwen en een stal met duizenden paarden. Daar geven de Polo's de brieven van de paus en de olie van het Heilige Graf van Jeruzalem aan de keizer.

16. Vandaar gaan ze naar Beijing. Marco gaat als ambtenaar voor de keizer werken. In Beijing staan onder andere de Verboden Stad en de Hemelse Tempel.

H

Handleiding

Marco Polo en zijn tijd

De levensloop van Marco Polo, waarom hij de reis maakte en waarom we er nu zoveel van weten.

- 1 Het eiland Korcula ligt voor de kust van Kroatië?
- 2 Constantinopel heet tegenwoordig Istanbul.
- 3 Constantinopel was in 1298 een belangrijke havenstad omdat het ligt aan de Bosphorus, de enige waterweg die de Middellandse Zee verbindt aan de Zwarte Zee. Wie Constantinopel bezat, had daarmee een belangrijke handelsroute naar de landen rond de Zwarte Zee in handen. Constantinopel is ook te zien als het trefpunt tussen oost en west. Het punt waar de handelsreizigers uit alle windstreken bij elkaar komen en ervaringen uitwisselen. De plaats dus ook om te horen over verre streken, andere volken, nieuwe gewoonten, enzovoort.
- 4 Deze opdracht laat u in groepjes van twee of drie leerlingen maken. Daarna verzamelt u wat de groepjes hebben opgeschreven. Er bestaan talloze reisverhalen. Tot de bekendste horen onder andere "De Scheepsjongens van Bontekoe" (waar een lesbrief in de serie Per Dag Wijzer over is gemaakt), Robinson Crusoe (zie Per Dag Wijzer "Onbewoonde Eilanden") en 'Van Pool tot Pool' van Svein Hedin .

China en de Zijderoute

China ten tijde van Kublai Khan, een machtig en rijk land, moderner dan Europa.

Het archief van Kublai Khan is een voorloper van het Centraal Bureau voor de Statistiek in Nederland, het bureau dat gegevens bijhoudt over belastingen, winning van grondstoffen, opbrengsten van de landbouw en wat de regering verder aan gegevens wil bijhouden. Op de website van het CBS is er voor de leerlingen niet veel interessants te vinden behalve wellicht de 'bevolkingsteller', die precies de stand van de Nederlandse bevolking bijhoudt. U vindt de teller op:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/cijfers/extra/bevolkingsteller.htm>

- 2 U vraagt wat ze hebben opgeschreven. Om te laten zien hoe uitgebreid en snel goederenvervoer tegenwoordig gaat, kunt u een overzicht maken van landen waar de gevonden artikelen vandaan komen. Meestal is de reistijd voor artikelen enkele dagen of weken. Een vrachtauto legt per dag enige honderden kilometer af en zelfs meer als er twee chauffeurs in de vrachtauto zitten, die elkaar regelmatig aflossen. Schepen zijn enkele dagen of weken onderweg. Zeeschepen leggen daarbij enige honderden kilometers per dag af. Met het vliegtuig is vanuit Nederland ieder punt op aarde in iets meer dan 24 uur (Schiphol naar Australië) te bereiken. Ook kunnen grote hoeveelheden goederen tegelijk worden vervoerd. De grootste schepen (olietankers!) kunnen zelfs meer dan 100.000 ton vracht vervoeren.
- 3 Een opdracht die leerlingen eventueel buiten schooltijd, onder begeleiding van een ouder, uit kunnen voeren.

Reis langs de zijderoute met Marco Polo

Het reisverhaal van Marco Polo, van Venetië tot Beijing

U verdeelt de klas in zoveel groepjes als er episodes zijn. Ieder groepje maakt een tekening bij zijn episode. De tekeningen vormen een beeldverhaal dat letterlijk een groot deel van de wereld overspant.